

عقل و اعتقاد

نویسنده:

رویا نصیری

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: نصیری، رویا، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	: عقل و اعتقاد/نویسنده رویا نصیری
مشخصات نشر	: کرج: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۶۹ ص.
شابک	: ۳-۴۷-۴۸۷۱-۴۲۲-۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: عقل‌گرایی (اسلام) - فلسفه
موضوع	: Rationalism (Islam) -- Philosophy
موضوع	: عقل‌گرایی - جنبه‌های اخلاقی
موضوع	: Rationalism -- Moral and ethical aspects
رده‌بندی کنگره	: BP۲۲۷۲
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۸۱۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۸۱۷۱۷۷

عقل و اعتقاد

عنوان: عقل و اعتقاد

نویسنده: رویا نصیری

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیر تولید: امیر حیدری

شابک: ۳-۴۷-۴۸۷۱-۴۲۲-۹۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۵۴۰

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳ ۹۰۰۰۰ تومان



۱۸۵۱۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، پلاک ۱۲۷۸، واحد ۹ - تلفن: ۳۶۶۳۱۳۸۷ - همراه: ۰۹۳۹۸۱۰۵۹۹۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵.....	پیشگفتار
۷.....	مقدمه

فصل اول: کلیات

۱۱.....	مفهوم‌شناسی واژه عقل
۱۱.....	عقل در لغت
۱۲.....	عقل در اصطلاح
۱۴.....	عقل در قرآن
۱۵.....	عقل در روایات

فصل دوم: ماهیت عقل

۱۷.....	اهمیت عقل
۱۹.....	جایگاه عقل
۲۱.....	عقل در تفکر اسلام

فصل سوم: عقل نظری و عقل عملی

۲۵.....	اقسام عقل
۲۷.....	رابطه عقل نظری و عقل عملی

۲۹..... فرق عقل نظری و عقل عملی

فصل چهارم: اقسام حکمت، وجه افتراق آن با عقل

۳۱..... حکمت عملی و حکمت نظری

۳۲..... تفاوت حکمت نظری و عملی با عقل نظری و عملی

فصل پنجم: کارکرد عقل

۳۳..... کارکردهای عقل

۳۳..... عقل و معرفت‌های بنیادین دینی

۳۴..... عقل یکی از منابع احکام دینی

۳۴..... فهم و تفسیر کتاب و سنت

۳۶..... دفاع از اصول و فروع دین

فصل ششم: حجیت عقل

۳۷..... حجیت عقل

۳۷..... مراد از حجیت عقل

۳۸..... چگونگی و چرایی حجیت عقل

۳۹..... مقصود از عقل

۳۹..... اقسام ادراک عقلی

۳۹..... درجات ادراکات عقل

فصل هفتم: کارآمدی عقل، تلازم آن با شرع و حسن و قبح عقلی

۴۱..... کارآمدی عقل در استنباط احکام

۴۳..... تبیین چگونگی منبع بودن عقل

۴۴..... تلازم بین حکم عقل و شرع

۴۴..... معنای ملازمه

۴۴..... تبیین تلازم بین حکم عقل و شرع

۴۸..... حسن و قبح عقلی

فصل هشتم: رابطه عقل با اعتقادات (اصول دین)

- عقل و اعتقادات ۵۱
- عقل و توحید ۵۱
- برهان عقلی بر یگانگی خدا ۵۲
- عقل و معاد ۵۳
- عقل و نبوت ۵۴
- عقل و عدل الهی ۵۶
- عقل و امامت ۵۸

فصل نهم: آفات عقل

- آفات عقل ۶۳
- آرزوهای غیرمنطقی ۶۳
- هواپرستی و وابستگی های مادی ۶۴
- خودخواهی ۶۴
- خودمحوری و خودبرتربینی ۶۵
- نتیجه گیری و سخن آخر ۶۶
- فهرست منابع ۶۷

پیشگفتار

یکی از عوامل مؤثر برای قرارگرفتن در مسیر تکامل و صراط مستقیم، استفاده از عقل در آموزه‌های دینی است. برآنیم تا بتوانیم از منابع اعتقادی - اصولی، این مطلب را در نظام اعتقادی اسلام بررسی نمائیم. پوشیده نیست که برای دفاع از عقیده خویش و استقامت در برابر تبلیغات بیگانگان باید پایه‌های عقیدتی خویش را با دلیل و برهان بشناسیم.

نتیجه حاصله از کتاب حاضر اینست که عقل همانند سایر منابع فقهی معتبر می‌باشد و نقش اساسی در شناخت اعتقادات دینی دارد.

مقدمه

مسلماناً استفاده از عقل و خرد در تمام برنامه‌های زندگی، از امتیازات انسان و نشان‌دهنده برتری و او از مقام حیوانیت می‌باشد. بررسی‌های که در این مورد به عمل آمده بیان می‌کند که ارتقای عقل و خرد و به‌کارگیری آن در راستای مناسب، موجب پیمودن راه‌های تکامل و سیر الی الله می‌شود. همچنین عدم استفاده صحیح از خرد و اندیشه و به‌کارگیری آن در مسیر انحراف موجب بازماندن انسان از طریق هدایت و کشیده‌شدن او در پرتگاه تاریکی است که از مقام حیوانیت نیز پا را فراتر می‌گذارد. بدیهی است که ارتقای آن در مسیر صحیح می‌تواند به آدمی کمک شایانی نماید، خواه در انتخاب دین و خواه در اثبات اعتقادات و باورهای دینی که شالوده هر دینی به آن می‌گردد.

عقل راه گشا و کلید حقایق است و آموختن اعتقادات به طور عقلانی در استقامت و پایداری عقیده‌های دینی نقش مؤثری دارد.

همچنین موجب می‌شود تا انسان بتواند از میان ادیان مختلف، دین و مذهبی که به حق و از هر جهت کامل باشد را برگزیند تا بتواند به سعادت راه یابد. خدای متعال در قرآن می‌فرماید: «كذلک بین الله لکم آیاتہ لعلکم تعقلون»؛ خداوند آیات خود را این‌گونه برای شما انسان‌ها به روشنی بیان می‌کند؛ باشد که خرد خویش را بکار گیرید؛ چه، در آن صورت است که می‌کوشید به مقررات او عمل کنید و از آنچه هشدار داده است، دوری گزینید.

مقصود این است که مقررات و آداب و رسوم مترقی و شایسته و درخور یک زندگی شرافتمندانه و عادلانه و انسانی را که بدان‌ها نیازمندید و نیز در برهان‌ها و دلیل‌های که حق را از باطل و داد را از بیداد جدا می‌کند، همه را برای شما بیان می‌دارد.

اینست که خرد خویش را با دانش و آگاه به آن نعمت گرانبهای خدا بکار گیرید؛ زیرا هر که خرد خویش را بکار نگیرد، بسان کسی است که از آن بی‌بهره است؛ درست نظیر مردمی که خرد خویش را وانهداند و از هوی و هوس خود پیروی می‌کنند، در واقع اینان نادان‌اند و گویی از نعمت و دانش بی‌بهره‌اند. در هر حال، این کتاب به طور اجمال در صد است آفت که در ابتدا مفهوم‌شناسی واژه عقل، ماهیت، جایگاه و اقسام آن و سپس آن را در اصول و اعتقادات بررسی نماید.